

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่าความสอดคล้องของคะแนนสอบ ค่าความเที่ยง และค่าความตรงของแบบสอบ เมื่อตรวจให้คะแนนด้วยวิธีการที่ต่างกัน 2 วิธี คือ วิธีการให้น้ำหนักคะแนนของกิบบอนส์และคณะ กับวิธีของลอร์ด ในแบบสอบเลือกตอบวิชาวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนในการวิจัยตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2533 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 4,559 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2533 ที่สุ่มมาจากประชากรโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. สํารวจจำนวนโรงเรียน และจำนวนนักเรียนในแต่ละอำเภอมีดังนี้

1.1 อำเภอเมือง	จำนวนโรงเรียน 3 โรงเรียน	จำนวนนักเรียน 1,160 คน
1.2 อำเภอลองหลวง	จำนวนโรงเรียน 2 โรงเรียน	จำนวนนักเรียน 793 คน
1.3 อำเภอธัญบุรี	จำนวนโรงเรียน 3 โรงเรียน	จำนวนนักเรียน 1,617 คน
1.4 อำเภอลาดหลุมแก้ว	จำนวนโรงเรียน 2 โรงเรียน	จำนวนนักเรียน 266 คน
1.5 อำเภอลำลูกกา	จำนวนโรงเรียน 2 โรงเรียน	จำนวนนักเรียน 359 คน
1.6 อำเภอสามโคก	จำนวนโรงเรียน 2 โรงเรียน	จำนวนนักเรียน 230 คน
1.7 อำเภอหนองเสือ	จำนวนโรงเรียน 1 โรงเรียน	จำนวนนักเรียน 134 คน
รวม	จำนวนโรงเรียน 15 โรงเรียน	จำนวนนักเรียน 4,559 คน

2. คำนวณหาขนาดที่พอดีของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (\text{Taro Yamane, 1969})$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ผู้วิจัยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ 3 เปอร์เซ็นต์)

จากจำนวนประชากรทั้งหมด 4,559 คน สามารถคำนวณหาขนาดที่พอดีของกลุ่มตัวอย่างได้ 893 คน แต่เนื่องจากการประมาณค่าพารามิเตอร์ของข้อสอบ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Logist 5 Version 2.5 ค่าพารามิเตอร์จะมีความคงที่มากขึ้น เมื่อใช้ผู้สอบจำนวนมากประมาณ 1,000 คน และมีข้อสอบจำนวนมาก เช่น ประมาณ 40 ข้อ (Wood and Other, 1976 อ้างถึงใน สุนัดาน์ สุกมลสันต์, 2528) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 969 คน ตามตารางที่ 1 ซึ่งใกล้เคียงกับจำนวนที่ต้องใช้ในการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Logist 5 Version 2.5 ดังที่กล่าวมาแล้ว

4. หลังจากได้คำนวณกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอแล้ว จึงทำการสุ่มโรงเรียนตามสัดส่วน (ประมาณ 2:1) และสุ่มห้องเรียนตามสัดส่วน (ประมาณ 4:1) ของจำนวนห้องเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนที่สุ่มมาได้ในครั้งแรก และใช้นักเรียนทั้งหมดในห้องเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดของจำนวนโรงเรียน และจำนวนห้องเรียน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างแสดงใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามอำเภอและโรงเรียน

อำเภอ	โรงเรียน	จำนวนห้องที่มี	จำนวนห้องที่ล่ม	จำนวนนักเรียน
เมือง	คณะราษฎร์บำรุง	10	3	141
	ปทุมวิไล	10	3	138
คลองหลวง	ธรรมศาสตร์คลองหลวง	11	3	140
	วิทยาคม			
ัญบุรี	ัญบุรี	12	3	140
	ัญรัตน	12	3	146
ลาดหลุมแก้ว	บัวแก้วเกษร	7	2	87
ลำลูกกา	ลำลูกกา	7	2	99
สามโคก	ชัยสิทธิ์वास	4	1	40
หนองเสือ	หนองเสือวิทยาคม	4	1	38
รวม	9	77	21	969

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ว.305 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 เรื่องบรรยากาศ โลก ดวงดาว และอวกาศ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างและปรับปรุงดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของบทเรียน จากหนังสือแบบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ว. 305 และคู่มือครูของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ
2. สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรม (Two-way Specification Table) วิชาวิทยาศาสตร์ ว. 305 เรื่อง บรรยากาศ โลก ดวงดาว และอวกาศ โดยตารางนี้จะแสดงเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด
3. นำตารางในข้อ 2 พร้อมทั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเวลาที่ใช้ในการสอนในแต่ละเนื้อหา ไปให้อาจารย์ผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผ่านการอบรมการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของสถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 5 ท่าน ให้นำนักความสำคัญแล้วนำมาปรับเป็นตารางโครงสร้างเฉลี่ยของน้ำหนักความสำคัญในแต่ละเนื้อหา
4. กำหนดจำนวนข้อกระทงในแต่ละเนื้อหาวิชา ตามน้ำหนักในตารางโครงสร้างเฉลี่ย ดังแสดงในตารางที่ 2

ศูนย์วิจัยทรัพยากรชีวภาพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 จำนวนข้อกระทงของแต่ละเนื้อหาย่อยในแต่ละจุดประสงค์

เนื้อหา	จุดประสงค์	ความรู้ ความจำ	ความ เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินผล	รวม
1.	ส่วนประกอบของอากาศ	-	1	-	-	-	-	1
2.	สมบัติของอากาศ	3	9	3	-	1	-	16
3.	ลม	1	6	-	-	1	-	8
4.	อุตุนิยมวิทยากับชีวิตประจำวัน	-	1	-	-	-	1	2
5.	วัตถุในท้องฟ้ามีอะไรบ้าง	5	1	-	-	-	-	6
6.	มองท้องฟ้าด้วยกล้องโทรทรรศน์	8	4	2	-	-	-	14
7.	สู่อวกาศ	2	5	2	1	1	-	11
8.	ประโยชน์และความก้าวหน้า ของการสำรวจอวกาศ	-	1	-	-	-	-	1
9.	ประเทศไทยกับการสำรวจ อวกาศ	-	1	-	-	-	-	1
รวม		19	29	7	1	3	1	60

5. เขียนข้อกระทงตามจำนวนข้อในตารางที่ 2 โดยข้อกระทงที่เขียนขึ้นเป็นแบบสอบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ พร้อมทั้งคำเฉลยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาไม่น้อยกว่า 5 ปี และผ่านการอบรมการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ 5 จากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาแล้ว จำนวน 10 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และตัดสินว่าแบบสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้หรือไม่ จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเคยเป็นผู้ผ่านการศึกษาวิชาการสร้างแบบทดสอบ และเคยผ่านการอบรมทางด้านการวัดผล การศึกษามาแล้ว จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามลำดับขั้นของความรู้ที่ต้องการวัดของข้อกระทง โดยถือเอาผลของการตัดสินของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นตรงกันอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ถือเป็นการวัดตามลำดับขั้นนั้น ๆ ของข้อสอบ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก) แล้วจัดทำเป็นแบบสอบจริง

6. ทำแบบสอบที่ได้จัดทำแล้วไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดาวคอง จำนวน 50 คน โดยการทดสอบครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงภาษาที่ใช้ในข้อกระทง และเพื่อวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้เกณฑ์ของจอห์นสัน (Johnson) คัดเลือกข้อกระทงที่เหมาะสม ซึ่งใช้เกณฑ์ดังนี้

6.1 ข้อกระทงที่มีค่าความยาก (p) ของคำตอบที่ถูกตั้งแต่ 0.20 ถึง .80

6.2 ข้อกระทงที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ของคำตอบที่ถูก ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป

โดยในการทดลองสอบครั้งที่ 1 พบว่ามีข้อสอบที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์จำนวน 52 ข้อ และมีข้อสอบที่มีคุณสมบัติต่ำกว่าเกณฑ์ 8 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1, 3, 12, 18, 26, 28, 34, 38 แต่เนื่องจากข้อสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น สร้างจากการกำหนดจำนวนข้อตามน้ำหนักในตารางโครงสร้างเฉลี่ยที่กำหนดโดยครูผู้สอนซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วดังกล่าวข้างต้น และเพื่อมิให้น้ำหนักของข้อสอบนั้นเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยจึงได้นำข้อสอบที่มีคุณสมบัติต่ำกว่าเกณฑ์ดังกล่าวมาปรับปรุงข้อคำถาม และตัวเลือกขึ้นใหม่ โดยไม่ได้ตัดข้อกระทงออกแต่อย่างใด

7. นำแบบสอบที่ได้ปรับปรุงแล้วในข้อที่ 6 ไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีธาภิเศก จำนวน 104 คน เพื่อซักซ้อมดำเนินการสอบ ศึกษาเวลาที่ใช้ในการสอบ และปัญหาในด้านต่าง ๆ เพื่อความสมบูรณ์ของการสอบจริง

ปรากฏว่าแบบสอบฉบับนี้ใช้เวลาในการตอบประมาณ 60 นาที แล้วจึงนำมาวิเคราะห์หาค่าคุณภาพของข้อสอบเป็นรายข้อ ปรากฏว่า แบบสอบฉบับนี้มีค่าความยากอยู่ระหว่าง .23 ถึง .75 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .21 ถึง .51 และคำนวณค่าความเที่ยงจากสูตร คูเดอร์ริชาร์ดสัน 20 (KR - 20) ปรากฏว่าได้ค่าความเที่ยงเป็น .8826 จึงถือว่าแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ฉบับนี้ มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้ รายละเอียดของแบบสอบ แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เนื้อหาและพฤติกรรมที่วัดในแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ ว. 305

เนื้อหา	พฤติกรรม	ความรู้ ความจำ ข้อที่	ความ เข้าใจ ข้อที่	การนำ ไปใช้ ข้อที่	การ วิเคราะห์ ข้อที่	การ สังเคราะห์ ข้อที่	การประ เมินผล ข้อที่	รวม
บทที่ 13 บรรยากาศ								
13.1	ส่วนประกอบของอากาศ		1					1
13.2	สมบัติของอากาศ							
13.2.1	ความหนาแน่น ของอากาศ	2	3					3
13.2.2	ความดันของ อากาศ		5,6,7			4		4
13.2.3	อุณหภูมิของอากาศ		8,10,11	9				4
13.2.4	ความชื้นของ อากาศ	12,13	14,15	16,17				6

ตารางที่ 3 (ต่อ)

เนื้อหา	พฤติกรรม	ความรู้	ความ	การนำ	การ	การ	การประ	รวม
		ความจำ ข้อที่	เข้าใจ ข้อที่	ไปใช้ ข้อที่	วิเคราะห์ ข้อที่	สังเคราะห์ ข้อที่	เมินผล ข้อที่	
13.3	ลม							
13.3.1	สภาพอากาศ เหนือพื้นดินและ พื้นน้ำ	-	18, 19					2
13.3.2	การเกิดลม	20	21, 22, 24, 25			23		6
13.4	อุตุนิยมวิทยากับชีวิตประจำวัน		27				26	2
บทที่ 14 โลก ดวงดาวและอวกาศ								
14.1	วัตถุในท้องฟ้ามีอะไรบ้าง							
14.1.1	ดาว	28, 29 30						3
14.1.2	วัตถุในระบบสุริยะ	31, 32	33					3
14.2	มองท้องฟ้าด้วยกล้อง โทรทรรศน์							
14.2.1	เลนส์นูนทำให้เกิด ภาพได้อย่างไร	34, 35	36, 39	41				8
14.2.2	กล้องโทรทรรศน์ หักเหแสงมีหลักการ อย่างไร	42, 43 44		45				3

ตารางที่ 3 (ต่อ)

เนื้อหา	ความรู้ ความจำ ข้อที่	ความ เข้าใจ ข้อที่	การนำ ไปใช้ ข้อที่	การ วิเคราะห์ ข้อที่	การ สังเคราะห์ ข้อที่	การประ เมินผล ข้อที่	รวม
14.2.3 กล้องโทรทรรศน์ ประเภทสะท้อนแสง	46		47				2
14.3 ลู่อากาศ							
14.3.1 แรงแม่เหล็กของ โลก	48		50		51	49	4
14.3.2 การเดินทางออกสู่ อวกาศ	52	53, 55 56, 57 58	54				7
14.4 ประโยชน์ของความ ก้าวหน้าของการสำรวจ อวกาศ		59					1
14.5 ประเทศไทยกับการสำรวจ อวกาศ		60					1
รวม	19	29	7	1	3	2	60

8. นำแบบสอบที่ได้ทดลองใช้ในข้อที่ 7 ซึ่งได้ผ่านการวิเคราะห์คุณภาพดังกล่าวมาแล้ว มาจัดทำเป็นแบบสอบจริงที่ใช้ในการวิจัยเป็น 2 ฉบับ โดยแบบสอบทั้ง 2 ฉบับนั้น ใช้ข้อกระทงและตัวเลือกชุดเดียวกัน แต่ต่างกันที่วิธีการตอบ กล่าวคือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบที่นักเรียนสามารถเลือกตอบได้ตั้งแต่ 1 ถึง หลายตัวเลือก ตามวิธีการตรวจให้คะแนนของกิบบอนส์และคณะ

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบฉบับที่นักเรียนเลือกตอบได้เพียงตัวเลือกเดียว เพื่อนำไปวิเคราะห์หาค่าพารามิเตอร์ของข้อสอบตามทฤษฎีตอบสนองข้อสอบ (IRT) และนำไปคำนวณหาน้ำหนักคะแนนตามวิธีของลอร์ด

หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบทั้ง 2 ฉบับไปใช้ทดลองจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยไปติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัย จากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละอำเภอ โดยมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

1. ขั้นการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างจริง

1.1 ติดต่อกับฝ่ายวิชาการของโรงเรียนและอาจารย์ผู้สอน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งนัดหมายเรื่อง วัน เวลา และสถานที่สอบ

1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบฉบับที่ 1 ไปทดสอบกับนักเรียนในแต่ละโรงเรียนด้วยตนเอง ตามวัน และเวลาที่กำหนดไว้ หลังจากนั้นเป็นเวลาประมาณ 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบฉบับที่ 2 ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มเดิม โดยในการทดสอบครั้งหลังนี้ ผู้วิจัยไม่ได้แจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้า และอธิบายให้นักเรียนฟังว่า ผลจากการทดสอบจะนำไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลต่อการเรียนการสอนของนักเรียนแต่อย่างใด จึงคาดว่านักเรียนไม่ได้ไปศึกษาเพิ่มเติมมา ส่วนการบริหารแบบสอบ ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนให้ช่วยในการคุมสอบ

2. ชั้นการบันทึกข้อมูล

หลังจากได้ดำเนินการสอบแล้ว ผู้วิจัยนำเอากระดาษคำตอบมาตรวจสอบความเรียบร้อย และตรวจให้น้ำหนักคะแนน โดยมีวิธีการตรวจให้เป็น 2 แบบดังนี้

ฉบับที่ 1 การตรวจให้คะแนนโดยวิธีของกิบบอนส์และคณะ มีวิธีการดังนี้
ถ้านักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ตัวเลือกเดียวแล้วถูกต้องจะได้ 4 คะแนน แต่ถ้าผิดจะได้ -1 คะแนน

ถ้านักเรียนทำเครื่องหมาย (X) 2 ตัวเลือก แล้วมีตัวเลือกที่ถูกรวมอยู่ด้วย จะได้ 3 คะแนน แต่ถ้าไม่มีตัวเลือกที่ถูกรวมอยู่จะได้ -2 คะแนน

ถ้านักเรียนทำเครื่องหมาย (X) 3 ตัวเลือก แล้วมีตัวเลือกที่ถูกรวมอยู่จะได้ 2 คะแนน แต่ถ้าไม่มีตัวเลือกที่ถูกรวมอยู่จะได้ -3 คะแนน

ถ้านักเรียนทำเครื่องหมาย (X) 4 ตัวเลือก แล้วมีตัวเลือกที่ถูกรวมอยู่ด้วย จะได้ 1 คะแนน แต่ถ้าไม่มีตัวเลือกที่ถูกรวมอยู่จะได้ -4 คะแนน

ถ้านักเรียนเว้นว่างข้อใด หรือตอบทุกตัวเลือก จะได้ 0 คะแนน

ฉบับที่ 2 การตรวจให้น้ำหนักคะแนนตามวิธีของลอร์ด มีลำดับขั้นดังนี้ คือ ถ้าตอบถูกต้องจะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบจะได้ 0 คะแนน หลังจากนั้นจึงได้เตรียมข้อมูลลงเทป เพื่อนำไปวิเคราะห์หาค่าพารามิเตอร์อำนาจจำแนก (a) ค่าการเดา (c) จากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Logist 5 Version 2.5 วิเคราะห์หาค่าความยาก (p) จากทฤษฎีการวัดแบบดั้งเดิม (Classical Test Theory) แล้วนำค่าเหล่านั้นมาคำนวณหาค่าน้ำหนักคะแนนรายชื่อตามสูตรของลอร์ดต่อไป

3. ในการศึกษาเรื่องความตรงตามสภาพของแบบสอบ ผู้วิจัยใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์แบบลำดับที่ (Rank Correlation) โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดลำดับที่ของคะแนนสอบที่ได้จากวิธีการให้น้ำหนักคะแนนของกิบบอนส์และคณะ และวิธีของลอร์ด กับการจัดลำดับที่ความสามารถของนักเรียนโดยครูผู้สอน ซึ่งใช้เป็นตัวเกณฑ์ในการศึกษา

จากการศึกษาระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การประเมินผลการเรียนตาม หลักสูตรมัธยมศึกษาในปัจจุบัน กำหนดให้ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินผลการเรียนของนักเรียนเป็น ระยะ ๆ ตลอดภาคเรียน เพื่อศึกษาผลการเรียน เพื่อการจัดสอนซ่อมเสริมและเพื่อจัดสอบ ซ่อมให้กับนักเรียนที่ไม่สามารถสอบผ่านจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง และนำผลการประเมิน ย่อยทั้งหมดไปประเมินผลรวมในปลายภาคอีกครั้ง และจากสภาพการเรียนการสอนใน วิทยาศาสตร์มัธยมศึกษาตอนต้น ที่จัดทำหลักสูตร โดย สวท. นั้น ผู้เรียนจะต้องเรียนภาค ทฤษฎี ควบคู่ไปกับการเรียนภาคปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ (Lab) ซึ่งครูผู้สอนก็ต้องทำหน้าที่ สอนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเช่นเดียวกัน จึงเป็นเหตุให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสนั่งใกล้ชิด กับนักเรียน และสามารถสังเกตพฤติกรรมที่คาดว่าจะส่งผลไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ พฤติกรรมเหล่านั้น ได้แก่ ความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียน การมาเรียนทันเวลา และสม่ำเสมอ การทำงานที่ครูมอบหมายได้เสร็จสิ้น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน เหล่านี้เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงได้ให้ครูผู้สอนใช้คุณสมบัติดังกล่าว อันได้แก่ ภาระหน้าที่ในการประเมินผลการเรียนทั้งการประเมินผลย่อยและการประเมินผลรวม การ สังเกตพฤติกรรมที่คาดว่าจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และใช้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนในภาคเรียน เดิมมาประกอบการพิจารณาจัดลำดับที่ความสามารถด้านผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียน ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วในข้างต้น จึงน่าจะกล่าวได้ว่า การจัดลำดับที่ความ สามารถของนักเรียน โดยครูผู้สอน น่าจะใช้เป็นเกณฑ์ในการหาความตรงตามสภาพที่เชื่อถือ ได้วิธีหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ ของสถาบันการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้ โปรแกรม SPSS* และโปรแกรม Logist 5 Version 2.5 และคำนวณค่าน้ำหนัก คะแนนของ ลอร์ด (Lord) ขึ้นตอนต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของแบบสอบถามโมเดลโลจิสติก

1.1 จำนวนข้อสอบที่ตัดออก

เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อสอบด้วยโปรแกรม Logist อาจประสบปัญหาในการประมาณค่าพารามิเตอร์ไม่ได้ เนื่องจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการคือ (Winkersky อ้างถึงใน อาคุณ ช่างแก้วมณี, 2533: 65-66)

1.1.1 เงื่อนไข Non-Positive นั่นคือ ในการประมาณค่าด้วยโปรแกรม Logist จะต้องมีการประมาณซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง ซึ่งใน Step ที่ 2 และ 3 จะมีค่าอนุพันธ์อันดับ 2 (Second Derivative) ปรากฏอยู่ในขบวนการประมาณค่า และค่าอนุพันธ์อันดับ 2 จะต้องมีค่าเป็นลบ

1.1.2 เงื่อนไข Zero-Determinant นั่นคือ ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยโปรแกรม Logist จะต้องมีการหารด้วย Determinant ของ Matrix ของผลการตอบ n ข้อ ของคน N คน ถ้า Determinant มีค่าเป็นศูนย์ จะไม่สามารถประมาณค่าได้

ด้วยเหตุทั้ง 2 ประการ จึงจำเป็นต้องตัดข้อสอบที่มีปัญหาออก ทั้งนี้เนื่องจากอาจมีผลกระทบต่อค่าความตรงของค่าพารามิเตอร์ และอาจมีผลกระทบต่อค่าพารามิเตอร์อื่น ๆ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ข้อสอบที่ไม่สามารถประมาณค่าได้ เนื่องจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการข้างต้น จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 6, 18, 26 และ 34, 49 จึงเหลือข้อสอบในการคำนวณค่าคะแนนทั้งสิ้น จำนวน 55 ข้อ

ผู้วิจัยได้นำข้อสอบที่เหลือไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาอีกครั้ง พบว่า ข้อสอบที่ตัดออกนั้นกระจายไปตามเนื้อหาต่าง ๆ ข้อสอบที่เหลืออยู่ยังคงครอบคลุมถึงเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 เนื้อหาและพฤติกรรมที่วัดในแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ ว.305 หลังจากผ่านการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Logist

เนื้อหา	พฤติกรรม	ความรู้ ความจำ ข้อที่	ความ เข้าใจ ข้อที่	การนำ ไปใช้ ข้อที่	การ วิเคราะห์ ข้อที่	การ สังเคราะห์ ข้อที่	การประ เมินผล ข้อที่	รวม
บทที่ 13 บรรยากาศ								
13.1	ส่วนประกอบของอากาศ		1					1
13.2	สมบัติของอากาศ							
13.2.1	ความหนาแน่น ของอากาศ	2	3					3
13.2.2	ความดันของ อากาศ		5, 7			4		3
13.2.3	อุณหภูมิของอากาศ		8, 10, 11	9				4
13.2.4	ความชื้นของ อากาศ	12, 13	14, 15	16, 17				6
13.3	ลม							
13.3.1	สภาพอากาศ เหนือพื้นดินและ พื้นน้ำ	-	19					1
13.3.2	การเกิดลม	20	21, 22, 24, 25			23		6
13.4	อุตุนิยมวิทยากับชีวิตประจำวัน		27					1

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เนื้อหา	พหุคูณ ความรู้ ความจำ ข้อที่	ความ เข้าใจ ข้อที่	การนำ ไปใช้ ข้อที่	การ วิเคราะห์ ข้อที่	การ สังเคราะห์ ข้อที่	การประ เมินผล ข้อที่	รวม
บทที่ 14 โลก ดวงดาวและอวกาศ							
14.1 วัตถุในท้องฟ้ามีอะไรบ้าง							
14.1.1 ดาว	28, 29 30						3
14.1.2 วัตถุในระบบสุริยะ	31, 32	33					3
14.2 มองท้องฟ้าด้วยกล้อง โทรทรรศน์							
14.2.1 เลนส์ทำให้เกิด ภาพได้อย่างไร	35 37, 38	36, 39 40	41				7
14.2.2 กล้องโทรทรรศน์ หักเหแสงมีหลักการ อย่างไร	42, 43 44		45				3
14.2.3 กล้องโทรทรรศน์ ประเภทสะท้อนแสง	46		47				2
14.3 สู่อวกาศ							
14.3.1 แรงโน้มถ่วงของ โลก	48		50		51		3
14.3.2 การเดินทางออกสู่อวกาศ	52	53, 55 56, 57 58	54				7

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เนื้อหา	เหตุการณ์	ความรู้ ความจำ ข้อที่	ความ เข้าใจ ข้อที่	การนำ ไปใช้ ข้อที่	การ วิเคราะห์ ข้อที่	การ สังเคราะห์ ข้อที่	การประ เมินผล ข้อที่	รวม
14.4 ประโยชน์ของความ ก้าวหน้าของการสำรวจ อวกาศ			59					1
14.5 ประเทศไทยกับการสำรวจ อวกาศ			60					1
รวม		18	27	7	1	3	-	55

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 การวัดเพียงคุณลักษณะเดียวของแบบสอบ

ตรวจสอบได้โดยเ้าคะแนนผลการตอบแบบสอบ มาทำการวิเคราะห์ตัวประกอบสำคัญ (Principle Components) แล้วหมุนแกนด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax) โดยในการตรวจสอบคุณสมบัติของการวัดเพียงคุณลักษณะเดียวนั้นพิจารณาจากค่าไอเกน (Eigen Value) ถ้าหากค่าไอเกนของตัวประกอบที่ 1 ของแบบสอบมีค่าสูงกว่า ค่าไอเกนของตัวประกอบตัวที่ 2 อย่างมาก และค่าไอเกนของตัวประกอบที่สองมีค่าสูงกว่าค่าไอเกนของตัวประกอบตัวถัด ๆ ไปเพียงเล็กน้อย สามารถกล่าวได้ว่า แบบสอบนั้นวัดเพียงคุณลักษณะเดียว (Christofersson (1975), Indow and Samejima (1962), Muten (1977) อ้างถึงใน Lord, 1980) ซึ่งการตรวจสอบนี้ก็เพื่อเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของทฤษฎีสองตอข้อสอบ (IRT) ที่กำหนดว่า แบบสอบที่จะใช้วิเคราะห์ด้วยโมเดลต่าง ๆ ในทฤษฎีนี้ จะต้องมึคุณสมบัติในการวัดเพียงคุณลักษณะเดียว และมีความเป็นอิสระในการตอบสนองต่อข้อสอบ ซึ่งในการตรวจสอบความเป็นอิสระในการตอบสนองข้อสอบนั้นให้พิจารณาว่า ถ้าแบบสอบมีคุณสมบัติการวัดเพียงคุณลักษณะเดียวแล้ว ก็จะมีคุณสมบัติในการตอบสนองข้อสอบด้วย (Hambleton and Swaminatan, 1985 ; Lord, 1980) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบคุณสมบัติดังกล่าว เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบแบบนี้เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้ Three-Parameter Logistic Model ในทฤษฎีสองตอข้อสอบ (IRT) ดังแสดงค่าไอเกน (Eigen Value) ในตารางที่ 5

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

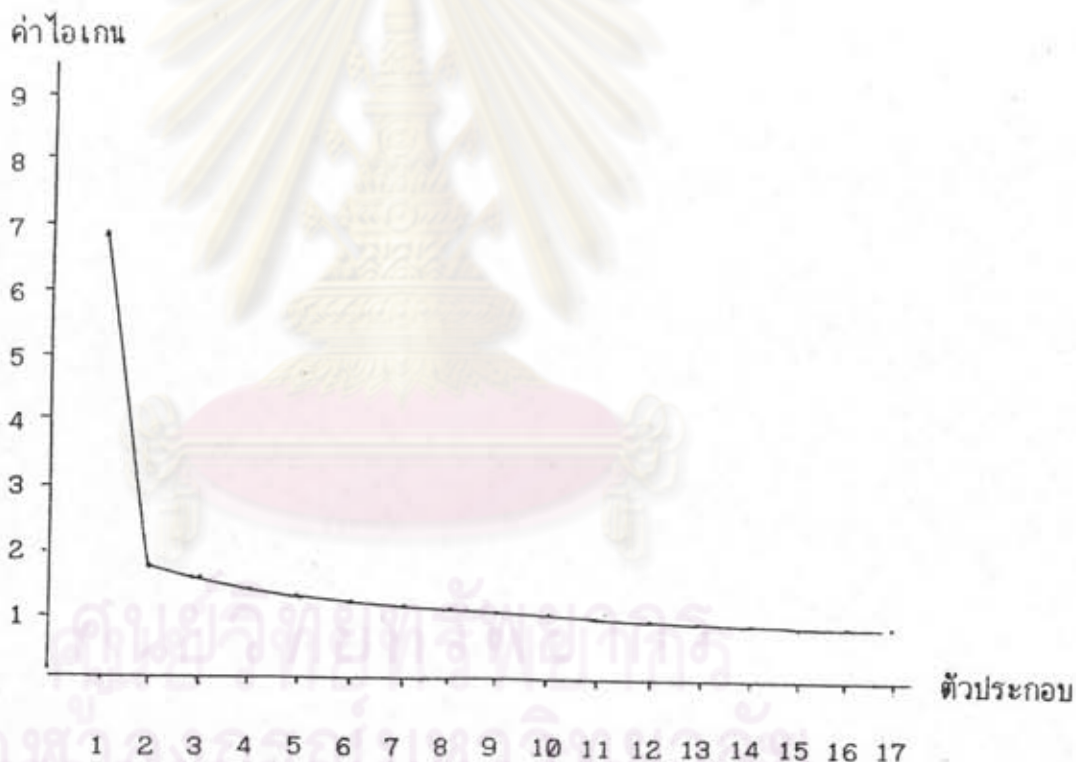
ตารางที่ 5 แสดงค่าไอเกน (Eigen Value) ของแต่ละตัวประกอบของแบบสอบถามที่มี
ค่าไอเกนเกิน 1.00

ตัวประกอบที่	ค่าไอเกน
1	6.86794
2	1.85284
3	1.65367
4	1.45663
5	1.40601
6	1.35828
7	1.30499
8	1.24817
9	1.22210
10	1.20495
11	1.16745
12	1.14046
13	1.08842
14	1.07740
15	1.05699
16	1.03259
17	1.01797

จากตารางที่ 5 พบว่า แบบสลับฉบับนี้ เมื่อทำการวิเคราะห์ตัวประกอบแล้วจะได้ตัวประกอบที่มีค่าไอเกน เกิน 1.00 อยู่ 17 ตัวประกอบ โดยตัวประกอบตัวที่ 1 มีค่าไอเกนสูงสุด 6.86794 ตัวประกอบตัวที่ 2 มีค่าไอเกน 1.85284 และตัวประกอบตัวต่อมามีค่าไอเกนลดลงเรื่อย ๆ ตามลำดับ โดยตัวประกอบตัวที่มีค่าไอเกนต่ำสุด คือ ตัวประกอบที่ 17 มีค่าไอเกน 1.01797

ผู้วิจัยได้นำค่าไอเกนมาเขียนเป็นกราฟเพื่อแสดงความแตกต่างของแต่ละตัวประกอบ

ภาพที่ 2 แสดงค่าไอเกนของตัวประกอบที่มีเกิน 1.00 ของแบบสลับ

พบว่า ค่าไอเกนของตัวประกอบที่ 1 มีค่าสูงกว่าตัวประกอบที่ 2 อย่างมาก โดยจะสังเกตเห็นจากค่าไอเกนของตัวประกอบที่ 1 มาถึงตัวประกอบที่ 2 ลดลงอย่างรวดเร็ว แต่จากตัวประกอบที่ 2 มาถึงตัวประกอบที่ 3 และอื่น ๆ ตามลำดับ ค่าไอเกนจะลดลง

เพียงเล็กน้อย ลักษณะดังกล่าวนี้ (Christoffersson 1975, Indow and Somejima (1962), Muten (1977) อ้างถึงใน Lord, 1980) กล่าวว่า เป็นแบบสอบที่วัดคุณลักษณะเดียว ดังนั้น แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ (ว.305) ฉบับนี้น่าจะมีคุณสมบัติการวัดเพียงลักษณะเดียว และยังมีผลในคุณสมบัติของความเป็นอิสระในการตอบข้อสอบอีกด้วย (Lord, 1980; Hambleton and Swaminatan, 1985)

2. การคำนวณหาน้ำหนักคะแนนสอบรายข้อ (Optimal Scoring Weight) โดยสูตรของลอร์ด (Lord) มีวิธีการดังนี้

2.1 นำคะแนนจากแบบสอบฉบับที่ 2 มาคำนวณด้วยโปรแกรม SPSS* เพื่อหาค่าความยาก (p) ตามทฤษฎีการวัดแบบดั้งเดิม (Classical Test Theory) ด้วยสูตร

$$P = \frac{\text{จำนวนนักเรียนที่ตอบถูก}}{\text{จำนวนนักเรียนทั้งหมด}}$$

เมื่อ P คือ ค่าความยาก (Difficulty)

2.2 นำคะแนนจากแบบสอบฉบับที่ 2 มาคำนวณด้วยโปรแกรม Logist 5 Version 2.5 เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ของข้อสอบ คือ ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (a_i) ค่าการเดาของข้อสอบ (c_i) ตาม Three-Parameter Logistic Model จากสูตร

$$P_i(\theta) = c_i + (1 - c_i) \frac{e^{Da_i(\theta - b)}}{1 + e^{Da_i(\theta - b)}} \quad i = 1, 2, 3, \dots, n$$

ในเมื่อ $p_i(\theta)$ คือ ความน่าจะเป็นที่ผู้สอบที่มีระดับความสามารถ (θ) จะตอบข้อสอบข้อที่ i ได้ถูกต้อง

(θ) คือ ระดับความสามารถที่แท้จริงของผู้สอบ

a_i คือ ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบข้อที่ i

b_i คือ ค่าความยากของข้อสอบข้อที่ i

c_i คือ ค่าการเดาของข้อสอบข้อที่ i

D คือ ค่า Scaling Factor มีค่า = 1.7

e คือ ค่าคงที่มีค่าเท่ากับ 2.71828

2.3 นำค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (a_i) และค่าการเดาของข้อสอบ (c_i) ในแต่ละข้อกระทง มาคำนวณหาน้ำหนักคะแนนสอบรายข้อ (Optimal Scoring Weight) จากสูตรของลอร์ด (Lord, 1980)

$$W_i = \frac{a_i \cdot p_i - c_i}{1 - c_i \cdot p_i}$$

ในเมื่อ W_i คือ ค่าคะแนน

a_i คือ ค่าอำนาจจำแนกข้อสอบข้อที่ i

p_i คือ ค่าความยากที่วิเคราะห์จากทฤษฎีมาตรฐานดั้งเดิม

c_i คือ ค่าการเดาข้อสอบข้อที่ i

3. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

น้ำหนักคะแนนสอบที่ได้จากการตรวจให้นำหนักคะแนนทั้ง 2 วิธี คือวิธีของกิบบอนส์ และคณะ และวิธีการให้คะแนนของลอร์ด ในข้อ 2.3 มาวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

3.1 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนสอบระหว่างวิธีการให้น้ำหนักคะแนนกิบบอนส์และคณะ กับวิธีการของลอร์ด โดยใช้สูตร (Guilford, 1976)

$$r_{xy} = \frac{N\sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N\sum x^2 - (\sum x)^2][N\sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} คือ ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการให้น้ำหนักคะแนนของกิบบอนส์และ
คะแนนกับวิธีของลอร์ด

x คือ คะแนนสอบที่ได้จากการให้น้ำหนักคะแนนโดยวิธีของกิบบอนส์
และคะแนน

y คือ คะแนนสอบที่ได้จากการให้คะแนนโดยวิธีของลอร์ด

N คือ จำนวนนักเรียน

3.2 ทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการให้คะแนน โดยใช้สถิติทดสอบ
ที่ (t-test) จากสูตร (Ferguson, 1981)

$$t = \frac{r_{xy} \sqrt{N-2}}{\sqrt{(1-r_{xy}^2)}} \quad , \quad df = N-2$$

เมื่อ t แทน สถิติทดสอบที่

r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการให้น้ำหนักคะแนน
ของกิบบอนส์และคะแนน กับวิธีของลอร์ด

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.3 คำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบในการให้
น้ำหนักคะแนนตามวิธีของกิบบอนส์และคะแนน กับวิธีของลอร์ด โดยใช้สูตรแอลฟาของครอนบัค
(Cronbach' Alpha) (Mehren and Lehman, 1984)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[\frac{1 - \sum s^2_i}{s^2_x} \right]$$

- เมื่อ α แทน ค่าความเที่ยงของแบบสอบ
 n แทน จำนวนข้อกระทง
 $\sum s^2_i$ แทน ผลรวมความแปรปรวนของการกระจายของคะแนนในข้อกระทง
 s^2_x แทน ความแปรปรวนของคะแนนสอบทั้งหมด

3.4 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของค่าความเที่ยงของแบบสอบระหว่างวิธีการให้น้ำหนักคะแนนต่างกัน ระหว่างวิธีของกิบบอนส์และคณะ กับวิธีของลอร์ด โดยวิธีการของพิตแมน (Pitman) ที่เสนอโดย Feldt (Feldt, 1987: อ้างถึงใน นิลิษฐ์ ตันเทวนิช, 2532)

$$t = \frac{(r_{\text{tt1}} - r_{\text{tt2}}) \sqrt{(N-2)}}{\sqrt{4(1-r_{\text{tt1}})(1-r_{\text{tt2}})(1-r^2_{x \times 2})}}, \quad (df = n - 2)$$

- เมื่อ t คือ การแจกแจงแบบที
 r_{tt1} คือ ค่าความเที่ยงของแบบสอบเมื่อให้น้ำหนักคะแนน โดยวิธีของกิบบอนส์และคณะ
 r_{tt2} คือ ค่าความเที่ยงของแบบสอบเมื่อให้น้ำหนักคะแนน โดยวิธีของลอร์ด
 N คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 $r_{x \times 2}$ คือ สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการให้น้ำหนักคะแนน ตามวิธีของกิบบอนส์และคณะ กับวิธีของลอร์ด

3.5 หาความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ของแบบสอบ โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างผลการจัดลำดับความสามารถ (Rank order) ของนักเรียน โดยครูผู้สอน กับลำดับคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบทั้งสองของนักเรียน โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบลำดับที่ (Rank Correlation) จากสูตร

$$r = 1 - \frac{6 \sum_{i=1}^N D^2}{N(N^2 - 1)}$$

เมื่อ D คือ ผลต่างของอันดับความสามารถ
N คือ จำนวนนักเรียน

3.6 ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ความตรงตามสภาพของแบบสอบ ซึ่งได้จากวิธีการให้น้ำหนักคะแนนของกิบบอนส์และคณะ กับวิธีการของลอร์ด ด้วยสถิติทดสอบที (t-test) จากสูตร (Ferguson, 1981)

$$t = \frac{r \sqrt{N - 2}}{\sqrt{1 - r^2}}$$

เมื่อ t แทน สถิติทดสอบที
r แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความตรงของแบบสอบ
N แทน จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องเรียน

3.7 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของค่าความตรงตามสภาพของแบบสอบระหว่างวิธีการให้น้ำหนักคะแนนตามวิธีของกิบบอนส์และคณะ กับวิธีของลอร์ด โดยใช้วิธีการทดสอบของวิลคอกซอน (The Wilcoxon Matched-Pairs Signed Rank test) มีวิธีการดังนี้คือ (Siegel, 1956)

- 3.7.1 หาความแตกต่างระหว่างค่าความตรง 2 กลุ่ม โดยคิดเครื่องหมายด้วย
- 3.7.2 จัดลำดับที่ความแตกต่างโดยคิดเฉพาะค่าตัวเลข และเมื่อได้ลำดับที่แล้วให้ติดเครื่องหมายไว้
- 3.7.3 หาค่า T โดยการรวมลำดับที่ของเครื่องหมายที่มีจำนวนน้อยกว่า
- 3.7.4 นับจำนวน N ซึ่งเท่ากับจำนวนลำดับที่ทั้งหมด แล้วนำค่า N ไปเปิดตารางของ Wilcoxon เพื่อหาค่าวิกฤติของ T
- การตัดสินใจ ถ้าค่า T ที่นับได้มีค่าเท่ากับหรือน้อยกว่าค่า T จากตารางตามระดับนัยสำคัญที่ตั้ง จะไม่ยอมรับสมมุติฐานศูนย์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย